СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LIII. Ч. 5. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 6. січня 1945. No. 5. New York and Jersey City, Saturday, January 6, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

СТИМСОН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАВЧАСНИМ ОПТИМІЗМОМ

Здержання німецької офензиви на західно-европейському фронті, як і успіхи аліянтської контрофензиви, не заставили секретаря війни Стимсона до такого заключення, що воєнна небезпека там минула. Німці все ще мають силу зачати нову офензиву, заявив Стимсон, а погода далі така погана, що ніяк не дозволяє Аліянтам розвинути повноту летунської сили. Ось це використовують німці на те, щоби не дати ген. Айзенговерови спромоги перебрати ініціятиву на цілому фронті.

З ОДНОЇ ПРОМОВИ

А. І. Галаган, представник совєтського консуляту в Ню Йорку, промовляючи на большевицькім святі 27-ої річниці існування Радянської України, в Ню Йорку 24. грудня 1944, сказав, між іншим, як подають У. Щ. Вісті, таке:

„Прийде година і знову зацвіте, як вона цвіла до війни, наша мати Україна. Український народ — народ багатирів, — а багатирі виходять переможцями".

Так, Україна зацвіте, цілком певно зацвіте, але не так, як цвіла під московсько-комуністичною диктатурою до цеї війни... Бо тоді вона не цвіла, але ниділа. І так є з нею і тепер.

СМІХ І ПРАВДА

У філядельфійській „Правді" пише „Василій А. Сенюк" про те, що треба вчитись „русского язика", себто російської мови, бо „русскій язик — ето язик ваших родителей". Це так говориться про мову наших лемків, що підпали під нещасні москвофільські впливи, та які, очевидно, ніколи по російськи не говорили. Та вже найкомічніше й найтрагічніше в тому те, що автор поклику кінчить свій допис словами „малорусского поета", а то Тараса Шевченка: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужому научайтесь, свого не цурайтесь".

ПРОТИ ВЕЛИКИХ КОНВЕНЦІЙ.

Треба надіятись, що уряд проголосить в короткому часі заборону відбування великих краєвих конвенцій в часі війни. На це настає Армія і Фльота, що потребують тепер залізниць та інших комунікаційних засобів для воєнних цілей. Відбування великих конвенцій в часі війни вважає уряд непотрібним і противним воєнним інтересам краю.

МІЖ ВІНКАМИ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ДЕРЖАВ...

В столиці Канади, в місті Отаві, українська делегація в складі о. Й. Жана і д-ра С. Глинки, зложила від імени Комітету Українців Канади величавий вінок під воєнним памятником, який приміщено між вінками, які зложили представники різних держав.

БУДИНОК КОЛЕҐІЇ УКР. ПРАВ. ЦЕРКВИ

Українська Греко-Православна Церква в Канаді набула в Вінніпеґу будинок для своєї Колеґії. Будинок належав досі до англійської Колеґії св. Івана. Укр. Прав. Церква перебирає його зараз по шкільних вакаціях і, як проголошено, отвирає там свою власну колеґію.

НА ВСЕРОСІЙСЬКИЙ СОБОР

З Америки відїзджає до Москви на Всеросійський Церковний Собор делеґація „Русской Православной Церкви". На її чолі стоїть епископ Алексей, б. епископ алеутський і аляський. Собор має вибрати всеросійського патріярха.

„НОВИ СВЯТ" ЗАБОРОНЕНИЙ В КАНАДІ

Канадійський „Український Голос" подає таке:

„Поштовий департамент Канади оповістив, що заборонено поштову пересилку в Канаді польського щоденника „Нови Сьвят", що виходить в Ню Йорку".

ПРОТЕСТАЦІЙНА ПОЛЬСЬКА АКЦІЯ

Минулої пятниці відбулася в Карнеґі Гол, в Ню Йорку, велика польська протестаційна маніфестація, з якої вислано до американського уряду телеграми, звернені проти „другого Мінхену", себто згоди Великої Британії й Совєтів щодо польсько-совєтської границі на сході, як „пятого поділу Польщі". Польська преса проголошує цілий ряд різних інших телеграм, які повинні висилати тепер польські організації в Америці до сенаторів та конґресменів у польській справі. Теж взивається складати жертви на ту політичну акцію, в якій грає дуже поважну ролю польське духовенство. Наприклад одну з перших жертв на ту ціль надіслав кс. пралат Я. Стшицкі від своєї парохії в сумі $500.

КОНТРОФЕНЗИВА АЙЗЕНГОВЕРА РОЗВИВАЄТЬСЯ ДАЛІ З УСПІХОМ

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО В РИМІ

В Канаді одержали вістку від еп. Івана Бучка, що українські вояки, що борються по стороні Аліянтів на італійському фронті, якщо дістануть на українське Різдво відпустку, то святкуватимуть це Різдво в Римі, в Колеґії св. Івана. Вістка, як подає „Новий Шлях", наспіла від еп. Бучка з тієї нагоди, що на його руки була переслана одна посилка для наших вояків. На святочнім принятті, на якому господарем буде еп. Бучко, надіються мати до 200 українських вояків.

В УКРАЇНІ ГОСТРА ЗИМА

Пишуть, що минула зима була в Україні дуже гостра. Та теперішня є ще гостріша й багато людей замерзало, а інші відчувають студінь дошкульно, бо не мають теплого одіння.

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ДІМ

Заряд Братства Українців Католиків в Саскачевані (Канада) оголосив відозву з зазивом до загальної Акції Збирання Фондів на Студентський Дім імени Маркіяна Шашкевича в Саскатуні. На початку збірки зібрано поверх пять тисяч долярів.

ЛЮБЛИНСЬКИЙ ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ВЗИВАЄ ПОЛЬСЬКУ АРМІЮ ДО БУНТУ.

Зазив, проголошений по радіо, виданий ґенералом Роля-Жимерским з Люблина, містить такі слова:

„Ми віримо, що польські армії, які боряться у Франції, Голяндії й Італії, пірвуть звязки зо своїми реакційними командантами і в той спосіб причиняться своєю боротьбою до свобідної й демократичної Польщі".

Польський уряд у Лондоні пояснює це як зазив до бунту польської армії проти законного польського уряду і Аліянтів.

ГАХА ТАКИ НЕ ПОКИДАЄ ҐІТЛЕРА

Чехословацький президент-квіслінґ, Еміль Гаха, у якого руки передав през. Бенеш владу краю, переслав Гітлерови новорічні побажання, в яких назвав Гітлера „ґарантором щасливої будучнини Райху і чеського народу" та запевнив його, що „чехи рішені підпирати Німеччину чесною службою так довго, поки не буде осягнена остаточна перемога". Таке передає О. В. І.

Не зважаючи на те, що на західному европейському фронті гостра зима, студінь і буревії, себто найгірша погода, яку досі там мали аліянтські війська, американська Перша Армія вдерлася в північне крило німецького клина, яким врізалися німці в часі своєї офензиви в бельгійську територію. Знов Третя Армія відбила десять німецьких атаків упродовж 36 годин, перебрала у свої руки ініціятиву і наступає в північно-східному напрямі від Бастонь. А Восьма Летунська Американська Сила помагала тим усім операціям постійним бомбардованням ворожих позицій.

НІМЦІ ФОРТИФІКУЮТЬ КРАКІВ

Уже давно були вістки про німецьку евакуацію міста Кракова. Та виходить з того, що пишуть шведські газети, що німці місто фортифікують. Значить, що готуються боронити свого загарбаного добра, що може скінчитись цілковитою руїною міста.

А СКІЛЬКИ Є ДЕПОРТОВАНИХ УКРАЇНЦІВ?

Міжнародне Бюро Праці проголосило, що в Европі є 30 міліонів людей, що були заставлені війною покидати свою хату, чи свій край. Має бути 11 міліонів осіб, що залишили місця свого осідку, що належали до передвоєнної Польщі. Подавляюча більшість тих людей в Европі — це жертви депортацій і примусових виселень. Найбільше їх буде з України, чи з західно-українських земель, що були передше під Польщею. Та нема навіть кому тих українських жертв тепер зрахувати.

ЮВИЛЕЙ ЯНИЧАРСТВА

Большевицькі Українські Щоденні Вісті в Ню Йорку зачали 1945 рік „ударною кампанією" за пресовим фондом, який мають зложити комуністи, щоб тим „відзначити" 25-ліття „визначної події", себто існування У. Щ. Вістей. Є це 25-ліття московсько-большевицької баламути серед американських українців.

ЗМІНИЛИ НАЗВУ

Досі називано в польській ґазеті „Нови Сьвят" польський Комітет Національного Визволення в Люблині „урядом зрадників", а тепер, як цей Комітет проголосив себе провізоричним польським урядом, пишеться тамже про нього як „уряд агентів презвичайки".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

НОВИЙ КОНҐРЕС

Новий конґрес, що зіхався в середу, зовсім певно перейде в історію як один з найважніших, бо стоять перед ним завдання, які щодо важности мали небагато собі рівних між 78 попередніми конґресами. Дотого від діяльности цього конґресу залежати буде в значній мірі на довгі роки не тільки доля цього краю, але й великої частини всего людства землі.

Першим і найголовнішим завданням, що стоїть перед цим конґресом, є очевидно виграння війни. Він мусить робити все можливе, аби ця війна покінчилася для Америки і як найуспішніше, і як найскорше. Є це не тільки побожне бажання, але бажання, що виходить з глибин переконання. Адже від нього залежить життя багатьох тисяч молодих американських громадян. Від прискорення перемоги залежить може й сама перемога; можливе, що продовжуючи війну, ми можемо її програти. Тому конґрес мусить зробити все, що лежить у його силі, аби війну довести чим скорше до успішного кінця.

Другою справою є виграння мира. В цій справі конґрес має величезне значіння, а зо значінням, звісно, йде впарі відповідальність. Справа зрештою тісно звязана з веденням війни; бо коли мирову справу повести зле, то й вигра війни буде змарнована.

Третьою справою, що жде на вирішення конґресу, це питання повоєнної економічної відбудови краю. Й тут влада конґресу величезна. Ще поки триває війна, конґрес має подбати за здержання інфляції, а по війні він має покласти основи під як найлекший перехід господарки на мирову стопу.

На багатьох ділянках конґрес ділить відповідальність з адміністрацією, в інших з громадянством, але в ніякому випадку він від цеї відповідальности не є звільнений.

ЯК ЗАТРІЮМФУЮТЬ ДЕМОКРАТІЇ І СВОБОДА...

Є ще одна цікава критична оцінка книжки В. Г. Чемберлина „Юкрейн — ей собмерджд нейшен". А звертаємо на неї увагу головно тому, що є вона для американських українців ще одним доказом на те, що згадану книжку про Україну і український нарід треба якнайскорше й якнайбільше поширити. **Зараз і тисячами!**

В згадці про цю книжку Чемберлина, що її поміщено в книжковім додатку „Ню Йорк Геральд Трибюн" з 31. грудня 1944, а яку передруковуємо в сьогоднішнім „Юкрейніен Віклі", підкресляється, між іншим, те, що Чемберлин піддержує з ентузіязмом українські національні змагання. А далі, що звільнення України з комуністичної контролі являється прецеденсом для затриюмфовання демократії й індивідуальної свободи в цілім Советськім Союзі. Ще зазначується, що по цій війні українські землі обєднаються перший раз в історії українського народу, та що тоді знов спалахне полумя українського націоналізму, якого не були всилі досі здусити ні Польща, ні советська Росія. Український нарід не є вдоволений з советської автономії на культурному полі. Він, як пишеться у критиці, не піддасться „соборній тюрмі", як це підкресляє Чемберлин, а такою тюрмою є земля, де є влада диктатури комуністичної партії.

Ось такі речі є піднесені в згаданій критиці в такий спосіб, як це передаємо. Критика признає, що книжка Чемберлина, хоч мала обемом, але дуже обильна в цінний, фактичний матеріял. Критика, як виглядає, навіть не перечить того всього, що написав Чемберлин. Себто не сумнівається в те все, що він написав про Україну та визвольні змагання і почування українського народу. Тільки витягає з того всього дивні заключення. Стверджуючи, що Совети таки не попустять і своєї політичної контролі з рук не випустять, критика каже, що супроти цього, атакувати тут советську диктатуру з українського боку, значить, видвигати проблему, яка, якщоб ми її брали на широкі розміри, спричинилаб тільки дальше недовіря між Советською Росією і Злученими Державами.

Ось такими словами кінчиться отся критика книжки Чемберлина про Україну. Прочитавши їх, пересічний американець буде тепер рішати у свойому сумлінню, якщо глибше над тим застановиться, що є важніше: Чи те, щоб у світі перемогли демократичні ідеали свободи, за які проливаємо кров, чи те, щоби збувати мовчанкою терпіння міліонів людей під советською диктатурою та не видвигати їхніх змагань до свободи, щоб таким чином не псути добрих відносин між Советами і Америкою.

Коли іде про нашу думку, то нам здається, що свободолюбний американський нарід буде далі дбати за інтереси свого краю, та далі захоче жити в мирі з Советами та з ними співпрацювати. Але проте таки не буде мовчати, коли в Советах будуть ще далі гинути люди міліонами від терору диктатури. І не буде збувати мовчанкою тих, що бажалиб жити на своїх землях згідно з американськими, демократичними ідеалами.

Та щоби так було теж і з відношенням до України і українського народу, треба нам усім ширити правду про Україну. А така правда є і в книжці Чемберлина „Юкрейн — ей собмерджд нейшен".

ЯК ВЕДЕТЬСЯ СОВЄТСЬКА ПРОПАГАНДА І ЧИЇМ КОШТОМ?

Новинкарська агенція „Оверсіз Нюз Ейдженсі" (ОНА) подає у своїм українськім випуску з 28. грудня 1944 п. н. „Тайна советського успіху у визволених краях" таке: „Англійська суспільність вже від довшого часу застановляється над тим, як то так є, що коли анґлійці визволять якусь країну від німців, то вона замісць віддячитись їм — ненавидить їм, а коли це зроблять Совети, то визволені народи витають їх як своїх рідних братів". І відповідає на це устами якогось анґлійського, анонімного бесідника так: „Я гадаю, що тайна советського успіху полягає в тім, що Совети не мішаються до внутрішніх справ визволених народів. Вони прислухуються до голосу народу і діють відповідно до потреб широких мас в даним краю, а ми якраз противно". Ось це й причина, чому визволені народи шанують Совети і червону армію, „а нас бють", себто бють — британці.

Ось такі „новинки" передає ОНА вже й про нашого британського союзника. Досі вихвалювала і вибілювала Совети звичайно коштом інших, в тому і коштом мучеництва українського народу.